

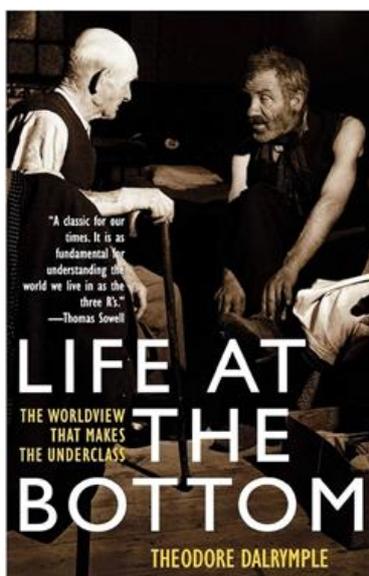
Book Review: Life at the Bottom: The Worldview That Makes the Underclass.

กนกวรรณ เปี่ยมสุวรรณศิริ (Kanokwan Piamsuwansiri)

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขา รัฐศาสตร์ คณะ รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

The PhD., Programme in Political Science, Faculty of Political Science, Thammasat University

E-mail: kanokwan.piamsuwansiri@gmail.com

Dalrymple, T. (2001). *Life at the Bottom: The Worldview That Makes the Underclass*. Michigan: University of Michigan. (263 Pages).

หนังสือเรื่อง Life at the Bottom: The Worldview That Makes the Underclass (2001) ของ ทีโอดอร์ ดาลริมเพิล (Dalrymple, 1949) จิตแพทย์และนักเขียนชาวอังกฤษได้ตั้งคำถามว่า หากปัจเจกชนเกิดมามีลักษณะแตกต่างกัน เหตุใดชนชั้นล่างแทบทุกพื้นที่ทั่วโลกจึงประสบกับความยากจนต่อเนื่อง และมีค่านิยมหรือแบบแผนพฤติกรรมทำร้ายตนเอง เช่น การใช้และเป็นเหยื่อความรุนแรง การก่ออาชญากรรมซ้ำ การก่อการร้าย และการล้มเหลวในด้านการศึกษา เพื่อตอบคำถามนี้ ดาลริมเพิลใช้ประสบการณ์เชิงประจักษ์ในฐานะจิตแพทย์ผู้ทำงานในโรงพยาบาลและเรือนจำในตัวเมืองอังกฤษมาวิเคราะห์ถึงบทบาท

ของ “โลกทัศน์” (Weltanschauung หรือ worldview) ที่เขามองว่าเป็นปัจจัยหลักในการสร้างและคงอยู่ของชนชั้นล่าง

ดาลริมเพิลชี้ว่า ข้อเสนอทางวิชาการเกี่ยวกับมูลเหตุที่นำไปสู่ความยากจนและปัญหาสังคมในชนชั้นล่างที่มีอยู่สามแนวทางยังอธิบายปรากฏการณ์ในปัจจุบันได้ไม่ครบถ้วน คือ (1) แนวคิดเศรษฐกิจเป็นตัวกำหนดที่เชื่อว่าความยากจนเป็นสาเหตุของพฤติกรรมทำร้ายตนเอง ดาลริมเพิลแย้งว่าคนจนจำนวนมากหลุดพ้นจากความยากจนได้ เช่น กรณีของเกาหลีใต้ และหากเศรษฐกิจเป็นปัจจัยหลักจริงมนุษย์คงยังอาศัยอยู่ในถ้ำ (2) แนวคิดเชื้อชาติหรือพันธุกรรมเป็นตัวกำหนด ซึ่งดาลริมเพิลมองว่าอธิบายความแตกต่างระหว่างกรณีชนชั้นล่างผิวขาวในอังกฤษกับชนชั้นล่างผิวสีในอเมริกาไม่ได้ นอกจากนี้การอ้างอิงพันธุกรรมยังอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างการเพิ่มขึ้นของการมีบุตรนอกสมรสที่เกิดขึ้นตั้งแต่ทศวรรษ 1950 ได้ไม่เพียงพอ และ (3) บทบาทของรัฐสวัสดิการ ดาลริมเพิลมองว่ารัฐสวัสดิการมีส่วนส่งเสริมพฤติกรรมทำร้ายตนเอง แต่ไม่ถือเป็นปัจจัยที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งนำไปสู่ข้อเสนอของเขาในเรื่องนี้ คือ

ด้านหนึ่ง “ขอบเขตความคิดหรือโลกทัศน์” เป็นตัวกำหนดพฤติกรรม ซึ่ง “พฤติกรรมของมนุษย์อธิบายไม่ได้โดยปราศจากแหล่งอ้างอิงความหมายและเจตนาที่คนให้กับการกระทำ ทุกคนมีโลกทัศน์หรือมุมมองต่อโลก ไม่ว่าจะรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม” เช่น ความคิดว่าตนไม่ใช่ผู้กระทำ (agent) แต่เป็นเหยื่อของสถานการณ์หรือเป็นผลจากแรงผลักดันทางเศรษฐกิจและสังคมทำให้ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ อีกด้านหนึ่งโลกทัศน์ของชนชั้นล่างเกิดจากความคิด ทฤษฎี หลักการที่ปัญญาชนสถาปนาขึ้น เช่น การเสนอคำอธิบายกลุ่มอาการที่เรียกว่า การเสพยาติดี ซึ่งกลายเป็นฐานรองรับความชอบธรรมการกระทำผิดของชนชั้นล่างและปฏิเสธมนุษย์ในฐานะองค์กระทำ (personal agency) นอกจากนี้ ปัญญาชนในศตวรรษที่ 20 ยังต้องการปลดปล่อยความสัมพันธ์ทางเพศให้เหลือแต่ความปรารถนาเท่านั้นที่ควรถูกนับในการตัดสินใจล้มล้างค่านิยมและบรรทัดฐานทางศีลธรรมแบบเดิมที่ผูกมัดปัจเจกชน ความเปลี่ยนแปลงทางศีลธรรมวัฒนธรรมและสัมพัทธนิยมทางปัญญาที่เริ่มต้นในฐานะของเล่นยอดนิยมสำหรับปัญญาชนกลับสื่อสารกับกลุ่มคนที่ด้านทานผลกระทบของมันได้น้อยที่สุด ความคิดเช่นนี้ถูกยอมรับอย่างรวดเร็วโดยชนชั้นล่างเหล่านี้คือเนื้อดินสร้างชนชั้นล่างให้งอกเงยขึ้นทั่วโลก

สำหรับวิธีการศึกษาหนังสือเล่มนี้ ดาลริมเพิลพยายามหาความสัมพันธ์ของแนวคิดที่ปัญญาชนเสรีนิยมสนับสนุน และวางมันลงไปในผลการปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริงและการพัฒนาทางสังคมอันเลวร้ายในรอบสี่ทศวรรษที่ผ่านมา โดยหนังสือแบ่งออกเป็นสองส่วน ในส่วนแรก “Grim Reality” เสนอปรากฏการณ์ต่าง ๆ อันเป็นความจริงที่โหดร้ายซึ่งผู้เขียนได้พบเจอ ส่วนที่สอง บอกเล่าถึงบทบาทของปัญญาชนในฐานะผู้สร้างฐานความชอบธรรมให้เกิดโลกทัศน์ของคนชนชั้นล่างไม่ว่าจะโดยรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม ผู้เขียนตั้งชื่อส่วนนี้ว่า “Grimmer Theory” หรือทฤษฎีที่โหดร้ายยิ่งกว่า

บทแรก “The Knife Went In” ดาลริมเฟิลเริ่มต้นวิพากษ์สมมติฐานที่ว่ามนุษย์ทุกคนต้องมีอิสรภาพ เพราะในทางกลับกันถ้าเสรีภาพต้องมาพร้อมความรับผิดชอบ พวกเขาจำนวนมากกลับไม่ปรารถนามันเลย คนเหล่านี้มีความสุขกับการแลกเปลี่ยนสิทธิพื้นฐานของตนเองเพื่อความมั่นคงปานกลาง (บางทีจอมปลอม) แม้กระทั่งผู้ที่ยกย่องอิสรภาพของตนเองก็แทบไม่กระตือรือร้นที่จะรับผิดชอบผลการกระทำของพวกเขา ความหมายโดยนัยคือ พวกเขาอยากมีอิสระที่จะกระทำการและให้ผู้อื่นรับผิดชอบ หากมีสิ่งใดผิดพลาด ซึ่งดาลริมเฟิลตั้งข้อสังเกตว่าในช่วงไม่กี่ทศวรรษที่ผ่านมา หลังจิตวิทยาที่มีลักษณะเฉพาะแบบหนึ่งกำเนิดขึ้นในอังกฤษ สิ่งที่ยาวไปก็คือความเป็นสุภาพชนและการยึดถือปรัชญาสำนักสโตอิก และถูกแทนที่ด้วยเสียงคร่ำครวญของข้อแก้ตัวเฉพาะต่าง ๆ เช่น การโทษโชคชะตา โทษผู้อื่น หรือการโทษวัตถุสิ่งของที่ไร้ชีวิต เช่น อาชญากรโทษว่ามีดในมือพุ่งใส่เหยื่อโดยเขาไม่ได้มีส่วนรับผิดชอบด้วย

ในส่วนท้ายของบทดาลริมเฟิลได้ตั้งคำถามและหาคำตอบว่า ทำไมปรากฏการณ์เช่นนี้เพิ่งปรากฏขึ้นเมื่อเสรีภาพและโอกาสสำหรับปัจเจกบุคคลมีจำนวนมากขึ้น คำตอบที่เขาพบคือ (1) กลุ่มผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีทัศนคติเสรีนิยมขยายกว้างขึ้น ทำให้นักสังคมสงเคราะห์ และนักบำบัดจำนวนมากมีอาชีพและรายได้ที่สัมพันธ์กับสมมติฐานว่ามีประชาชนกลุ่มใหญ่ที่ไร้ความสามารถ หากปราศจากคนติดยา หรือหัวขโมยเหล่านี้พวกเขาจะไร้อาชีพ (2) การแพร่กระจายของมโนทัศน์จิตบำบัด ซึ่งในที่สุดถูกฉวยใช้บิดเบือนและตีความผิดหลักไป โดยมโนทัศน์นี้กลายเป็นการปกป้องว่าถ้าคนผู้หนึ่งไม่รู้ตัวหรือถูกผลักดันด้วยจิตไร้สำนึก พวกเขา也不需要รับผิดชอบต่อการกระทำที่เกิดขึ้น ซึ่งกลายเป็นข้ออ้างยอดนิยมในหมู่ผู้ไร้การศึกษา (3) การยอมรับอย่างกว้างขวางที่นำโดยชนชั้นกลางว่าการกระทำไม่ได้เกิดจากความตระหนักรู้ของมนุษย์ แต่โครงสร้างสังคมเป็นตัวกำหนดสำนึกของมนุษย์ (sociological determinism) และ (4) การครอบงำของสื่อกระแสหลักที่นำเสนอเรื่องความอยู่ดีมีสุขตลอดเวลาและผู้คนก็หลงเชื่อ ซึ่งฐานคิดปัจจัยข้อ (3) และ (4) ของดาลริมเฟิลดูเหมือนจะมาจากข้อเสนอของเขาที่ต้องการวิจารณ์ปรัชญาสำนักมาร์กซิสต์ โดยเขาเสนอว่า การแพร่กระจายของความคิดว่ามีความไม่เท่าเทียมทางวัตถุ โดยตัวเองมันเป็นสัญลักษณ์ของการทำให้ความอยู่ดีมีสุขเป็นสถาบันซึ่งช่วยเหลือเลี้ยงอาชญากรรม

บทที่ 2 “Goodbye, Cruel World” บทนี้เริ่มต้นด้วยประโยคแรกจากนวนิยายเรื่องอันนา คาเรนินา ของเลโอ ตอลสตอย (Leo Tolstoy) ที่ว่า “ครอบครัวที่มีความสุขล้วนสุขเหมือน ๆ กัน แต่ครอบครัวที่มีทุกข์ ย่อมทุกข์ตามวิถีของตน” ซึ่งดาลริมเฟิลใช้เพื่อสะท้อนการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ความพยายามฆ่าตัวตายที่เกิดรายวันราวกับเป็นเรื่องธรรมดาสามัญในอังกฤษ โดยในระดับพื้นผิวอาจมองได้ว่าเป็นเพราะโลกทัศน์ของคนที่ยพยายามฆ่าตัวตายเหล่านี้เชื่อตามสุภาษิตรัสเซียวว่า “ถนนทุกสายมุ่งสู่หายนะ” แต่ดาลริมเฟิลเสนอว่าสาเหตุที่แท้จริงเกิดขึ้นเพราะในรัฐสวัสดิการยุคใหม่ จริยธรรมเพื่อการดำรงชีพของคนทุกคนได้รับการตอบสนอง ดังนั้นพวกเขาจึงปราศจากความกลัวและขาดไร้ซึ่งความหวัง ปราศจากสายสัมพันธ์ของสถาบันครอบครัวและความเชื่อทางศาสนา เมื่อนั้นพวกเขาเต็มเต็มการดำรง

กนกวรรณ เปี่ยมสุวรรณศิริ

อยู่ด้วยสิ่งภายนอก สิ่งที่เราเขาเหลืออยู่จึงมีเพียงความบันเทิงและความสัมพันธ์ส่วนบุคคล ความบันเทิงอันชักนำชีวิตของพวกเขาให้หลุดลอยเข้าไปในกระแสวัตถุนิยมซึ่งเป็นตาน้ำของอารมณ์อันทรงพลังที่ชื่อว่า “ความริษยา” เป็นความปรารถนาที่รุนแรงเพื่อจะครอบงำบางคนหรือครอบครองบางอย่าง ขณะที่ความสัมพันธ์ส่วนบุคคลที่พวกเขาใช้ยึดเหนี่ยวก็เปลี่ยนแปลงไป อันเนื่องมาจากค่านิยมใหม่ของการไม่มีสัญญาผูกมัดหรือจริยธรรมซึ่งรวมคนไว้ด้วยกัน ความสัมพันธ์ส่วนบุคคลกลายเป็นความปรารถนาของห้วงขณะที่ทั้งทรงอำนาจและแปรปรวนได้ง่าย ดังนั้น สิ่งมีชีวิตที่เต็มไปด้วยอารมณ์เช่นมนุษย์จึงตกสู่ห้วงวิกฤตซ้ำ โรงพยาบาลจึงกลายเป็นคำตอบของผู้ที่กินยาเกินขนาดเพราะมันอบอุ่น

บทที่ 3 “Reader, She Married Him--Alas” บทนี้ดาลริมเฟิลโต้แย้งความคิดแบบพุทธวัฒนธรรมว่าไม่ใช่สิ่งสากล หรืออีกนัยหนึ่งคือโต้แย้งความเชื่อแบบมาร์กซิสต์ที่มองว่าชีวิตที่ดีควรจะเป็นชีวิตที่ดำรงอยู่ในสังคมคอมมิวนิสต์ที่ไม่มีการแบ่งแยกระหว่างชนชั้น ไม่มีใครมีสิทธิพิเศษ ดาลริมเฟิลเสนอว่าหากพิจารณาจากภาคสนามจะพบว่า ไม่ใช่ว่าคุณค่าทางวัฒนธรรมทุกชุดสามารถทำงานร่วมหรือทำให้ปรองดองกันได้ด้วยการประกาศแถลงการณ์ซ้ำซาก ในทางกลับกัน ความคิดที่ว่า ผู้คนอันแตกต่างกันหลากหลายจะมีสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้โดยปราศจากกฎที่จะแบ่งแยกชุดคุณค่าทางวัฒนธรรมหนึ่งเหนือกว่าวัฒนธรรมอื่นเป็นสิ่งที่แย่มากที่สุดเพราะมันทำให้ทุกอย่างไร้เหตุผล ดาลริมเฟิลเสนอว่าเห็นปรากฏการณ์นี้ได้ชัดเจนในกรณีเด็กที่เกิดจากพ่อแม่มุสลิมซึ่งเป็นผู้อพยพเข้ามาในอังกฤษ การเติบโตในสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันทำให้ลูกได้รับความคิดของตะวันตกด้านลัทธิปัจเจกชนนิยมและขันติธรรม แต่ในทัศนนี้ไม่ได้มีอยู่ในทุกวัฒนธรรม สำหรับพ่อแม่ซึ่งเป็นผู้อพยพ “ชุมชนมีคุณค่าสูงกว่าปัจเจก” ชุดคุณค่าเหล่านี้ไม่เพียงไม่ลงรอยกับหลักการเสรีนิยมหรือประชาธิปไตย แต่ยังรวมไปถึงความไม่ลงรอยในพื้นที่ทางกฎหมายและทางปรัชญาด้วย เมื่อลูกเห็นต่างและไม่ปฏิบัติตามชุดความเชื่อของพ่อแม่ ปัญหาสังคม เช่น การฆ่าตัวตาย หรือการลงโทษที่ทารุณจึงเกิดขึ้น ดังนั้น ดาลริมเฟิลสรุปว่า ความคิดที่ว่ามีความเป็นไปได้ที่จะสร้างพื้นฐานสังคมหนึ่งซึ่งไม่มีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมหรือปรัชญาหรือความคิดที่ว่าทุกความเชื่อจะได้รับการยอมรับอย่างเท่าเทียมเป็นสิ่งไร้เหตุผล ผู้อพยพรับวัฒนธรรมของอังกฤษก็จริง แต่เป็นไปในลักษณะของการการเพิ่มเข้าไปมากกว่าแทนที่วัฒนธรรมเดิม

บทที่ 4 “Tough Love” บทนี้ดาลริมเฟิลอุทิศให้กับการอภิปรายว่าการปฏิบัติเรียกร้องความเสมอภาคทางเพศคือความล้มเหลว ซึ่งพื้นฐานของปัญหาเกิดจากความปรารถนาของผู้เผยแพร่การปฏิบัติทางเพศที่จะทำให้เพศของความสำคัญเชิงศีลธรรมทั้งหมดว่างเปล่าและทำลายวัฒนธรรมและสถาบันต่างๆ ที่ปกครองความปรารถนาลง เช่น อัลเฟรด คินซีย์ (Alfred Kinsey) เสนอว่าทุกรูปแบบของการควบคุมทางเพศเป็นสิ่งที่ไม่ยุติธรรมและเป็นอันตรายต่อจิตใจ เป็นต้น พวกเขาเชื่อว่าความสัมพันธ์ทางเพศควรจะเป็นอิสระจากข้อจำกัดและข้อห้ามตามกฎหมายที่สังคมประดิษฐ์ขึ้น เมื่อเป็นอิสระจากข้อจำกัดมนุษย์จะมีความสุข ความไม่เท่าเทียมระหว่างเพศก็จะหมดไป ทุกคนจะได้รับสิ่งที่พวกเขาหรือเธอต้องการ เมื่อไร และ

ที่ไหนก็ได้ ซึ่งดอลริมเฟิลโต้แย้งว่า “การปฏิบัติทางเพศไม่เคยสร้างความสุขให้มนุษย์ แต่กลับเพิ่มความรุนแรงระหว่างเพศให้สูงขึ้นต่างหาก” ด้วยความเป็นจริงทางจิตวิทยาและชีววิทยา เช่น ผู้หญิงอ่อนแอต่อการถูกข่มเหงมากกว่าผู้ชาย ทั้งด้วยคุณลักษณะทางชีวภาพและความปรารถนาต่อการครอบครองทางเพศแต่เพียงผู้เดียว และเมื่อการปฏิบัติทางเพศหยั่งรากลึกคนก็ยิ่งต้องการอิสรภาพทางเพศให้ตนเอง ขณะเดียวกันกลับต้องการความซื่อสัตย์จากผู้อื่น นำไปสู่การแพร่ระบาดของความหึงหวง โดยเฉพาะในหมู่ผู้ชายชนชั้นล่างที่มีความรู้สึกไม่มั่นคงในคุณค่าของตนเอง ซึ่งพวกเขาได้มันมาจากการครอบครองผู้หญิง เมื่อใดที่มีโอกาสสูญเสียสิ่งล้ำค่าในชีวิต ก็ยิ่งเพิ่มความถี่ของความหุนหันพันแผ่นดินซึ่งนำไปสู่ความรุนแรงระหว่างเพศในที่สุด นอกจากนี้ ผลร้ายที่ตามมาจากความสัมพันธ์ระหว่างเพศที่มีอิสระเสรีเช่นนี้ ทำให้ลูก ๆ ของพวกเขาเติบโตขึ้นโดยมีความเชื่อว่าความสัมพันธ์ทุกรูปแบบระหว่างชายหญิงเป็นสิ่งชั่วคราว และเปลี่ยนแปลงตัวผู้กระทำฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้เพราะเด็ก ๆ เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม ลูกชายเรียนรู้ว่าผู้หญิงมักจะอยู่ในจุดที่ทั้งผู้ชาย ขณะที่ลูกสาวเรียนรู้ว่าผู้ชายเชื่อใจไม่ได้และไม่สามารถหลบเลี่ยงความรุนแรงได้

การปฏิบัติทางเพศต้องการปลดปล่อยความสัมพันธ์ทางเพศจากทุกเงื่อนไข นับจากนี้ ความสัมพันธ์ทางเพศจะไม่ถูกผูกมัดด้วยข้อสัญญา ข้อห้ามของสวรรค์ หรือคำสาบานเช่นในพิธีการแต่งงาน ไม่มีสายตาประณามจากสังคมที่เคยควบคุมความประพฤติทางเพศ บรรทัดฐานเดียวที่มีอยู่คือความเห็นพ้องร่วมของคนที่ยังมีมันขึ้นมา ไม่มีการคำนึงถึงหน้าที่ต่อคนอื่น เช่น ลูกของพวกเขาเอง ดอลริมเฟิลสรุปว่า การปฏิเสธความจริงเลวร้ายที่พวกเขาไม่ยอมรับรู้เหล่านี้ชี้ชะตาการปฏิบัติทางเพศของพวกเขาไปสู่ความล้มเหลว ซึ่งผู้ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดคือชนชั้นล่าง

บทที่ 5, 6, 9 และ 10 คล้ายเป็นส่วนขยายของบทที่ 2 ดอลริมเฟิลเสนอผลของการดำรงอยู่ของรัฐสวัสดิการที่ทำให้ชีวิตของผู้คนแปลกกวม พวกเขาเติมเต็มการดำรงอยู่ด้วยสิ่งภายนอก เริ่มจากบทที่ 5 ดอลริมเฟิลตั้งชื่อบทว่า “It Hurts, Therefore I Am” ล้อกับวลีที่ว่า “I think, therefore I am” หรือ “ฉันคิด, ฉันจึงมีอยู่” ของเรเน่ เดการ์ตส์ ซึ่งอาจตีความได้ว่าเป็นการเปรียบเทียบการนิยามตัวตนของผู้คนต่างสมัยจากการคิดว่าฉันเป็นใคร เกิดมาทำไม ในยุคสมัยของเดการ์ตส์มาเป็นเพียงการนิยามตัวตนผ่านความเจ็บปวด ความฉาบฉวยและราคาถูกลงของ “วัฒนธรรมการสัก” ร่างกาย แต่ผลลัพธ์ที่ผู้สักต้องแบกรับอาจรุนแรงถึงตาย

ขณะที่บทที่ 6 “Festivity, and Menace” ดอลริมเฟิลเริ่มต้นบทด้วยความคิดเห็นของผู้รู้ชาวฝรั่งเศสที่มองว่าคนอังกฤษเป็นพวกเฉื่อย ๆ คล้ายคนติดยาที่พยายามไฝหาความสุขและการลิ้มด้วยวิธีที่ง่ายที่สุดที่เป็นไปได้ เช่น การเปิดโทรทัศน์ทิ้งไว้ การรอคอยงานปาร์ตี้นเสาร์ของวัยรุ่นสถานที่ที่พวกเขาจะเปิดเพลงเสียงดัง ตะโกนคุยกันสุดเสียงโดยไม่มีใครฟังใคร พวกเขาเดินเพื่อปกปิดชีวิตของพวกเขาเอง และเมื่อจบคืนก็อ้วกทิ้งไว้ให้เป็นภาระของคนทำความสะอาด ซึ่งได้ค่าจ้างมาจากภาษีท้องถิ่น ทั้งหมดนี้เพียงเพราะพวกเขาต้องการเติมเต็มความว่างเปล่า เด็กสาวคนหนึ่งตอบว่าเพราะ “ทุกอย่างมันเฮงซวย”

บทที่ 9 “The Heart of a Heartless World” บทนี้อาจตั้งชื่อภาษาไทยได้ว่า “วิหารที่ว่างเปล่า” ดาลริมเฟิลเขียนเพื่อสร้างคำอธิบายให้กับการมีสถานที่สักการะและโบสถ์ผุดพรายขึ้นทุกหนทุกแห่ง และคำสวดภาวนาดังขึ้นจากทุกที่ ซึ่งดาลริมเฟิลเสนอว่าโบสถ์ทำหน้าที่เป็นสถานที่ยึดเหนี่ยว การร้องเพลงและสวดภาวนาทำให้พวกเขาเชื่อมั่นและไม่มั่นคงและสภาพอนาธิปไตยไปชั่วขณะหนึ่ง ในโบสถ์ความสกปรกทางศีลธรรมทำให้คนเท่ากัน ดังนั้นสิ่งนี้อาจสื่อถึงสิ่งที่มาร์กซ์เขียนว่า ศาสนาคือเสียงคร่ำครวญของผู้ถูกกดขี่ เป็นหัวใจของโลกที่ไร้ความปราณี เสมือนเป็นฝันของผู้คน

บทที่ 10 “There’s No Damned Merit in It” ว่าด้วยการฝากความหวังไว้กับการพนันประเภทต่าง ๆ ดาลริมเฟิลมองว่า กองสลากกินแบ่งของชาตินั้นเป็นภาษีของความสิ้นหวังหรือความไร้สามารถมากเท่า ๆ กับที่เป็นภาษีของคนโง่ ใครก็ตามที่รู้ดีกว่าไม่มีวิธีหนีจากสภาวะกลืนไม่เข้าคายไม่ออกด้วยความสามารถของพวกเขาแม้มีแนวโน้มหันไปพึ่งหวยมากที่สุด ขณะที่อีกด้านหนึ่งก็สามารถอธิบายแรงกระตุ้นต่อความต้องการรวยแบบฟ้าผ่าในฐานะการล้างแค้นของคนจนต่อระบบซึ่งอนุญาตให้คนสะสมทุนอย่างไม่ยุติธรรม ขณะที่บ่อน ลูกค้าส่วนใหญ่เป็นคนจนและคนว่างงาน ดาลริมเฟิลเสียดสีความคิดการปฏิบัติทางชนชั้นแบบมาร์กซิสต์ไว้ด้วยว่า บ่อน “คุณแทบจะไม่ต้องเป็นมาร์กซิสต์ที่ปฏิบัติเพื่อสังเกตว่าคนจนถูกขูดรีดอย่างไร ด้วยการทำงานอย่างกระตือรือร้นของพวกเขาจริง ๆ แล้วแม้ด้วยเงินเพียงน้อยนิดก็ต้องถือว่าพวกเขาเป็นเจ้าของทุน” พร้อมทั้งเสียดสีความคิดประชาธิปไตยด้วยว่า “บ่อนคาสีโนเป็นสถาบันประชาธิปไตย เพราะที่นี่ไม่มีใครที่ถูกกันออกไป” ทั้งที่อีกด้านหนึ่ง การเป็นลูกค้าของบ่อนนั้นไม่มีสังคม โดดเดี่ยวและแยกขาด (atomistic)

บทที่ 7 “We Don’t Want No Education” บทนี้ดาลริมเฟิลตั้งข้อสังเกตต่อการปฏิเสธคุณค่าของการศึกษาในอังกฤษ ทั้งที่ความไม่รู้เป็นสาเหตุหนึ่งของความทุกข์ยาก เขาพบว่าเด็กอายุ 16 คนเลขไม่ได้แสดงให้เห็นว่าความรู้อื่น ๆ ที่ต่อยอดมาจากพื้นฐานเชิงคณิตศาสตร์ย่อมล้นเหลือ ดังนั้นคนหนุ่มสาวเหล่านี้จึงมีชีวิตอยู่แต่ในปัจจุบันโดยไม่สามารถเชื่อมต่อกับอดีตได้ พวกเขากลายเป็นสิ่งมีชีวิตที่เคราะห์ร้ายสูญเสียมาตรฐานเชิงเหตุผล ความคิดของพวกเขาจึงอยู่ในระดับของการเปรียบเทียบกับบุคคลที่ปรากฏในโฆษณาหรือโทรทัศน์ ขณะเดียวกันในรายละเอียดของวากยสัมพันธ์กับความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับตัวอักษรแบบที่ถูกต้องถูกมองว่าจำกัดความสร้างสรรค์ของเด็ก และเป็นการหมกมุ่นอยู่กับลัทธิล่าอาณานิคมทางวัฒนธรรมของชนชั้นกลางมากเกินไป ดาลริมเฟิลจึงตั้งคำถามว่า ทำไมวัฒนธรรมความโง่จึงเกิดขึ้นในอังกฤษ และเขาพบว่าข้อดีเชิงจิตวิทยาประการเดียวที่ชนชั้นล่างผิวขาวรังเกียจเหยียดหยามต่อการศึกษานั้นคือ มันช่วยทำให้พวกเขารักษาเรื่องเล่าว่าสังคมของพวกเขาหยาบช้ำ แปลกประหลาดวิตถารและไม่ยุติธรรมไว้ได้ เพื่อจะได้เชื่อว่าพวกเขาเป็นเหยื่อของความอยุติธรรมนี้ การนำคุณค่าของการศึกษากลับมาจะทำให้ภาพลวงตาของพวกเขาหายไป ดาลริมเฟิลตั้งสมมติฐานเล่น ๆ ว่าหากมองด้วย

ความหวาดระแวง ความพยายามของนักการศึกษาเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของแผนแม่บทที่ชนชั้นกลางใช้ในการรักษาอำนาจของพวกเขาและจำกัดการแข่งขัน

บทที่ 8 “Uncouth Chic” เริ่มต้นบทด้วยปรากฏการณ์ในอังกฤษยุคใหม่ที่ทิศทางของวัฒนธรรมถูกพลิกกลับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่ชนชั้นสูงและกลางหันมารับเอาวัฒนธรรมของชนชั้นล่าง ดาลริมเพิลตั้งคำถามว่าทำไมคนอังกฤษจึงกลายเป็นคนหยาบคายไร้ความละอายในช่วงสามถึงสี่ทศวรรษที่ผ่านมา ซึ่งเขาได้คำตอบว่าอาการนี้คล้ายความป่วยไข้อื่น ๆ ของยุคสมัยใหม่ การขาดรสนิยมทางจิตวิญญาณและพฤติกรรมที่เติบโตจากความคิดที่เพิ่มทีละน้อยในโรงเรียนและระหว่างปัญญาชน ความคิดที่ว่านี้ได้ไหลรินสู่สังคมภายนอกและขณะนี้มีผลภาคปฏิบัติในส่วนต่าง ๆ ของสังคม “สัมพัทธนิยมซึ่งวางกฎเกณฑ์ในโรงเรียนในช่วงที่ผ่านมา ขณะนี้กลายเป็นกฎในจิตใจของประชากรทุกคน” เมื่อในอังกฤษยุคใหม่ไม่มีการเลือกระหว่างวิธีการที่ดีหรือแย่ ไม่มีความแตกต่างระหว่างความละเอียดประณีตกับความหยาบ สิ่งที่ย่ำแย่ที่สุดจึงดีกว่าเพราะมันเข้าถึงคนทั่วไปได้มากกว่า

สังคมและวัฒนธรรมอังกฤษถูกทำลายได้ง่ายและอย่างรวดเร็วด้วยการโจมตีจากปัญญาชน อีกทั้งการผนึกรวมของสัมพัทธนิยมกับการต่อต้านวัฒนธรรมจารีตถือเป็นส่วนสำคัญในการสร้างชนชั้นล่างด้วยเหตุนี้มันเปลี่ยนอังกฤษจากสังคมชนชั้นเป็นสังคมแบบวรรณะ ประชาชนที่ยากจนที่สุดถูกแยกออกทั้งจากสำนึกที่มีลำดับชั้นทางวัฒนธรรมและความจำเป็นเชิงศีลธรรมเพื่อให้สอดคล้องกับความประพฤติตามมาตรฐานต่าง ๆ นับจากนี้อะไรที่พวกเขาทำและทำดีเท่ากันทุกอย่าง เพราะทุกวัฒนธรรมและทุกการประดิษฐ์สร้างวัฒนธรรมมีคุณค่าเท่าเทียมกัน ความพยายามกลายเป็นสิ่งไร้จุดหมาย และดังนั้นพวกเขาถูกทำให้จมปลักอยู่ในความขาดแคลนของพวกเขา ทั้งด้านวัตถุ จิตใจ และจิตวิญญาณ สถานการณ์นี้สมบูรณแบบเท่ากับความต้องการในนรกทั้ง 9 ชุม สิ่งนี้คือชัยชนะของเสรีประชาธิปไตยจริงหรือ?

บทที่ 11 “Choosing to Fail” ว่าด้วยการเน้นย้ำสำนึกการเลือกของมนุษย์ ดาลริมเพิลใช้บทนี้โต้แย้งความคิดพวกมาร์กซิสต์ที่เสนอว่าไม่ใช่การตระหนักรู้ของมนุษย์ที่ตัดสินการดำรงอยู่ของมนุษย์ แต่การเป็นสัตว์สังคม (social being) ต่างหากกำหนดสำนึกของมนุษย์ เขาเสนอว่าคนทุกคนคิด และสิ่งที่พวกเขาคิดเป็นตัวกำหนดทิศทางส่วนใหญ่ในชีวิตของตัวเอง โดยสะท้อนผ่านปรากฏการณ์ของผู้อพยพชาวอินเดียที่บางส่วนกลายเป็นเศรษฐี ขณะที่เพื่อนร่วมชะตากรรมเดียวกันบางส่วนเลียนแบบพฤติกรรมของชนชั้นล่างผิวขาวชาวอังกฤษ ดาลริมเพิลวิเคราะห์ว่าสาเหตุของการเกิดผู้อพยพประเภทหลังเกิดจากอิทธิพลทางความคิดของพวกเขาเองที่เชื่อว่าบางแง่มุมของความจริงเป็นสิ่งที่จริงกว่าแง่มุมอื่น ๆ เช่น ความเสื่อมโทรมของชีวิตเป็นสิ่งจริงแท้ แน่นอนและน่าดึงดูดมากกว่าการเป็นแบบชนชั้นกลางและส่วนที่

น่าเคารพ ในความเป็นจริงแล้วพวกเขาถูกทำให้เหมือนกับวัฒนธรรมท้องถิ่นและสภาพแวดล้อมของปัญญาชน (intellectual climate) สภาพแวดล้อมซึ่งคำอธิบายสาธารณะแปรปรวนไปตามประสบการณ์ของมนุษย์ นี่แหละคือคำโกหกใจกลางสังคมของพวกเขา คำโกหกที่สนับสนุนทุกรูปแบบของการทำตามใจตัวเอง ขณะที่เราให้เหตุผลพฤติกรรมของตนเองว่าเป็นเพราะแรงกดดันภายนอก แต่แท้แล้ว

กนกวรรณ เปี่ยมสุวรรณศิริ

พวกเราล้วนเชื่อฟังความคิดเพื่อฝันภายใน ด้วยวิธีนี้เป็นกรให้รางวัลตนเองที่จะประพฤติตัวตามที่เราเลือก ดังนั้น พวกเราจึงรู้สึกดีกับการประพฤติตัวไปในทางที่เลวร้าย แต่ดอลิมเพิลก็ไม่ได้ปฏิเสธว่าพ่อแม่ไม่ได้มีอิทธิพลต่อการเลือกของคน เขาพยายามแสดงให้เห็นว่าในโลกที่ปราศจากการตัดสินเชิงศีลธรรม ชีวิตของชนชั้นล่างเสนอโอกาสของการมีเสรีภาพโดยปราศจากความรับผิดชอบ ในทางตรงข้าม พ่อแม่ของพวกเขาเสนอเพียงความรับผิดชอบแต่ปราศจากเสรีภาพ ดังนั้น พวกเขาบางส่วนจึงออกไปใช้เสรีภาพเพื่อค้นหาศีลธรรมถ้าเสรีภาพเช่นนั้นไม่กลายเป็นฝันร้ายไปซะก่อน ขณะที่บท 12 “Free to Choose” ดอลิมเพิลยกตัวอย่างสิ่งที่เป็นรูปธรรมอย่างน้อยหนึ่งอย่างที่น่าสนับสนุนข้อแก้ตัวให้คนเลือกชีวิตที่เลวร้าย นั่นก็คือที่พักเอื้ออาทร (hostel) สำหรับคนไร้บ้านหรือคนที่เข้าเงื่อนไขว่ามีสภาพชีวิตเลวร้าย ที่ซึ่งมีปัจจัยจัดสรรไว้อย่างครบครัน ดอลิมเพิลมองว่า เมื่อสังคมเสรีนิยมเตรียมสิ่งจำเป็นและความช่วยเหลือทางการเงินให้ พวกเขามีชีวิตอยู่ได้อย่างหลงลืมกระทั่งตาย และเตรียมไว้ให้กับทุกคนไม่มีข้อยกเว้น พวกเขาจึงพิจารณามันเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติและระเบียบที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ของสรรพสิ่งต่าง ๆ รวมถึงสังคมด้วย โดยนัย พวกเขาเรียกร้องให้ความมั่นคงส่วนรวมจ่ายให้กับความไม่เอาไหนของตนเอง

บทที่ 13 “What Is Poverty?” เสนอว่าความยากจนในอังกฤษไม่ได้เกิดจากปัจจัยทางเศรษฐกิจ แต่เป็นการขาดแคลนด้านจิตวิญญาณ ศีลธรรม และวัฒนธรรม ซึ่งเป็นผลมาจากรัฐสวัสดิการที่ไม่เลือกปฏิบัติ ดอลิมเพิลมองว่า เมื่อสิทธิในการรับสวัสดิการกลายเป็นสิ่งที่ทุกคนได้รับอย่างเท่าเทียม ความสำคัญของมารยาทสังคมและศีลธรรมจึงถูกลดทอนลง นอกจากนี้ เขายังชี้ให้เห็นว่าสาเหตุของความเสื่อมทางจิตวิญญาณนี้เกิดจากการล่มสลายของครอบครัวและการแต่งงาน ดอลิมเพิลยกตัวอย่างถึงผลของการล่มสลายของสถาบันการแต่งงาน โดยชี้ว่าอัตราการตายของทารกนอกสมรสสูงกว่าทารกในสมรสถึงสองเท่า และการเพิ่มขึ้นของลูกนอกสมรสบ่งชี้ว่าการลดลงของการแต่งงานในชนชั้นล่างอาจเป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหานี้ นอกจากนี้ การล่มสลายของครอบครัวทำให้สมาชิกในบ้านขาดการรวมตัวกัน เช่น การกินข้าวพร้อมหน้ากัน ซึ่งส่งผลให้ขาดระเบียบวินัยและการคบค้าสมาคม คนมักทำตามใจตนเองและขาดการควบคุมชีวิต ในอังกฤษปัจจุบัน ครอบครัวมักกินอาหารแยกกัน มีอาหารที่เคยเป็นโอกาสสำหรับการพูดคุยและสร้างความสัมพันธ์กลับกลายเป็นเรื่องโดดเดี่ยว น่าเศร้า และชั่วคราว ซึ่งดอลิมเพิลเห็นว่สะท้อนถึงความเสื่อมทรามในชีวิตประจำวัน ผู้คนเหล่านี้ถูกทำให้ชีวิตไร้ความหมายจากระบบรัฐสวัสดิการซึ่งแทนที่จะช่วยเหลือ กลับทำลายจิตวิญญาณและศักดิ์ศรีของผู้คน ระบบนี้สร้างคนจำนวนมากที่ขาดทั้งความหวังและความกลัว ไม่มีสิ่งที่ได้หรือเสีย ดอลิมเพิลสรุปด้วยความหดหู่ว่า แม้ไม่มีความยากจนหรือการกดขี่ที่เห็นชัด แต่ระบบสวัสดิการนี้ก็กลับเผยให้เห็นความว่างเปล่าทางจิตใจ ศีลธรรม และอารมณ์ในชีวิตของคนอังกฤษทุกวัน

บทที่ 14 “Do Sties Make Pigs?” คล้ายส่วนท้ายของบทที่ 11 คือนำเสนออิทธิพลภายนอกที่อาจมีผลต่อโลกทัศน์ของคนชั้นล่างอีกประการหนึ่ง นั่นก็คือที่อยู่อาศัยแบบใหม่ที่เกิดจากโครงการ

เปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ของเมืองในทศวรรษ 1950 - 1960 นักออกแบบชนชั้นกลางคิดเพียงแต่ว่า ความยากจนอยู่เฉพาะในบริบทเชิงกายภาพ ถ้าพวกเขาที่มีที่อยู่อาศัย พวกเขาต้องมีเสรีภาพ จึงนำไปสู่ความคิดที่ว่าโครงสร้างบ้านที่เหมาะสมจะแก้ปัญหาทั้งหมด ซึ่งดอลริมเฟิลชวนเราให้กลับมาตั้งคำถามอีกครั้งว่าแล้วอะไรหรือคือบ้าน? โครงสร้างอาคารแบบใหม่ที่ตั้งตรงไร้จิตวิญญาณ ตัดขาดผู้อยู่อาศัยออกจากชุมชน นอกจากนี้ทิศทางของการจัดสรรบ้าน เงื่อนไขระยะเวลาเช่า การได้ครอบครองสิทธิ์อาจถือว่าเป็นการสนับสนุนพฤติกรรมต่อต้านสังคม เพราะเมื่อการมีที่อยู่อาศัยหรือการเคหะเป็นสิทธิ ดังนั้นรัฐบาลมีหน้าที่จัดหาให้พลเมือง ความน่าจะเป็นที่จะเกิดขึ้นคือคนที่มีความประพฤติที่แย่มากหรือหุนหันพลันแล่นเพียงพอในฐานะสิ่งรบกวนความสัมพันธ์ท้องถิ่น คนเหล่านี้กลับได้รับสิทธิ์เป็นผู้มีความจำเป็นมากที่สุดจะเป็นผู้ได้เช่า ดอลริมเฟิลสรุปว่าอิทธิพลทางสิ่งแวดล้อมกับโลกทัศน์มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันแบบวิภาษวิธี

บทที่ 15 “Lost in the Ghetto” บทนี้ดอลริมเฟิลลงรายละเอียดให้เห็นอิทธิพลของบริบทสังคมและสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการก่อร่างโลกทัศน์ คำถามของดอลริมเฟิลคือจะเกิดอะไรขึ้นเมื่อประชากรมีขนาดใหญ่ และเจ้าหน้าที่รัฐสูญเสียศรัทธาต่อลำดับคุณค่าทุกประเภท โดยเขาได้ฉายภาพไปที่ชีวิตของเด็กในสลัมของอังกฤษ ที่ซึ่ง (1) คนในปัจจุบัน “มีความเข้าใจที่ผิดเกี่ยวกับระเบียบของอารยธรรม วัฒนธรรม หรือวิถีชีวิตที่ปกครองแบบลำดับชั้น พวกเขาปฏิเสธการมีอยู่หรือคุณค่าที่สูงส่งของอารยธรรม รวมทั้งสิ่งต่าง ๆ ที่พวกเขาสื่อสารหรือเข้าใจมันไม่ได้ สำหรับพวกเขาไม่มีสิ่งที่สูงส่งหรือลึกซึ้ง ไม่มีความเห็นอกว่าหรือความด้อยกว่า ไม่มีลึกลับ มีแต่ความแตกต่าง เช่น พวกเขาไม่สนใจเรื่องการสะกดผิดอีกแล้วเพราะพวกเขาเชื่อว่าเด็กเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม” ความเชื่อในความเท่าเทียมทางวัฒนธรรมเช่นนี้ทำให้เด็กในสลัมหาครูที่ดีไม่ได้ ผู้อยู่อาศัยในสลัมทุกวันนี้มีความเชื่ออย่างรุนแรงต่อความเพียงพอในความรู้ของพวกเขา ทั้งที่เมื่อก่อนไม่มีใครสงสัยว่า “การศึกษา” คืออะไร แต่เมื่อทุกอย่างเท่าเทียมก็ไม่ยากที่คนจะตั้งคำถามว่าทำไมเราต้องเสียเวลาสอนอะไรที่เข้มงวดแบบในอดีต ซึ่งดอลริมเฟิลมองว่าส่งผลถึงเด็กเพราะ “จิตใจก็เหมือนธรรมชาติที่ชิงช้าความว่างเปล่า และถ้าไม่มีสิ่งดึงดูดความสนใจในวัยเด็กหรือวัยรุ่น มนุษย์ก็กลายเป็นสิ่งมีชีวิตที่สร้างปัญหาเกี่ยวกับการเป็นสัตว์ที่แก้ปัญหาได้” ซึ่งในวัฒนธรรมสลัมผู้หญิงและผู้ชายจะผ่านช่วงแรกของพวกเขาตอนอายุ 25 ปี พวกเขาบางคนกลายเป็นพ่อแม่เพราะพวกเขาเบื่อ เมื่อไม่เคยประยุกต์ความฉลาดกับงานหรือชีวิตส่วนตัว ความฉลาดจึงไร้ประโยชน์ และชีวิตที่มีวิกฤติจึงดีกว่าความน่าเบื่อหน่าย (2) อิทธิพลจากการครอบงำของสื่อ การนำเสนอข่าวสารที่ขาดความสมดุลของการวิพากษ์วิจารณ์ทำให้เกิดการเสื่อมลงของการวิจารณ์ตนเองและเตรียมจิตใจของคนให้มองออกไปข้างนอกมากกว่าครุ่นคิดพิจารณาภายใน ทั้งที่สำหรับมนุษย์ทุกคนแล้วพระเจ้าอยู่ในวิหารภายในตัวพวกเขาเอง นอกจากนี้ (3) ผู้มีอำนาจมักมองว่าเป็นหน้าที่ของพลเมืองที่ต้องหลีกเลี่ยงอาชญากรรม ไม่ใช่หน้าที่ของรัฐที่จะต้องรักษาความปลอดภัย ด้วยเหตุนี้ความประพฤติที่ถูกทำนองคลองธรรมมีความหมายเดียวกับความอ่อนแอ ในสภาพการณ์เช่นนี้ เมื่อรัฐมีขนาดใหญ่และเจ้าหน้าที่รัฐสูญเสียศรัทธาในลำดับชั้นของคุณค่าทุกประเภท เป็นที่ซึ่งความรู้ไม่ได้รับการให้คุณค่ามากกว่าความไม่รู้ และวัฒนธรรมที่สูงกว่า

ไม่ได้ดีกว่าวัฒนธรรมที่ต่ำกว่า ความฉลาดและอารมณ์ความรู้สึกอ่อนแอจากการสูญเสียความหมายโดยสมบูรณ์ การทำลายตนเองของผู้มีสติปัญญาอันเนื่องมาจากความไวต่อความรู้สึกสิ้นหวัง และที่ซึ่งความเจ็บแสบที่เหมาะสมไม่ได้รับการบ่มเพาะ ส่งเสริม สนับสนุนหรือปกป้อง ความป่าเถื่อนจึงออกเงยขึ้น การไม่มีอยู่ของมาตรฐานเป็นจุดเริ่มต้นของความป่าเถื่อน และอังกฤษยุคใหม่ได้ผ่านจุดนั้นมาแล้ว

บทสุดท้ายของส่วนแรก “And Dying Thus Around Us Every Day” บทนี้ดาลริมเฟิลเสนอว่า สิ่งทีเลวร้ายและอันตรายที่สุดของการเหยียดเพศคือความเชื่อเรื่องการปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน เขาได้ยกตัวอย่างกรณีแอนนา ไคลมบี้ (Anna Climbie) เด็กวัย 8 ขวบที่ถูกรับเลี้ยงแล้วถูกทรมานจนตาย ซึ่งก่อนที่เธอจะตายทั้งหมอและนักสังคมสงเคราะห์ที่มีโอกาสพบ กลับไม่ได้ช่วยเหลือเธอเพราะเชื่อตามที่มารี เทเรซ คูอาว (Marie Therese Kouao) และคาร์ล แมนนิง (Carl Manning) คนที่รับเลี้ยงเธอบอกเล่า และเมื่อตายข่าวกลับถูกหนังสือพิมพ์ฝ่ายซ้ายชูประเด็นว่านักสังคมสงเคราะห์ได้ค่าจ้างน้อยเกินไป ดาลริมเฟิลเสนอว่ากรณีที่คูอาว, แมนนิง และไคลมบี้ไม่ได้ถูกพิจารณา/จัดการในฐานะสิ่งมีชีวิตที่เป็นปัจเจกบุคคลแต่ในฐานะสมาชิกส่วนรวม คือ ทฤษฎีการรวมหมู่ที่บริสุทธิ์ ดาลริมเฟิลเตือนว่าเมื่อพวกเรา ตกอยู่ในภาวะความกลัวว่าจะไม่เท่าเทียมกันเช่นนี้ ทำให้ทุกคนพร้อมที่จะเชื่อว่าเรารวมกันได้อย่างไร้รอยต่อ เพราะเรากลัวจะปรากฏเป็นคนขาวในสายตาคคนอื่น ขณะเดียวกันเขาได้ยกกรณีที่เขาแนะนำและคนดำไม่ปฏิบัติตาม เพราะคนดำเองก็มีความกลัวว่าคนขาวจะเป็นพวกเหยียดเชื้อชาติ เมื่อเราถูกขังอยู่ในสภาพอิหฬักอิเหลือของความเท่าเทียมนี้ ผู้บริสุทธิ์ตาย

ส่วนที่สอง Grimmer Theory ว่าด้วยทฤษฎีที่เลวร้ายยิ่งกว่าความเป็นจริง บทที่ 1 “The Rush from Judgment” บทนี้ดาลริมเฟิลชี้ให้เห็นโทษของความเห็นใจและการไม่ตัดสินคนอื่น สำหรับผู้แก้ต่างให้กับจุดยืนของลัทธิการไม่ตัดสินใจเสนอให้เห็นคุณภาพของความเห็นอกเห็นใจ เพราะชายคนหนึ่งตัดสินคนอื่นบางครั้งจะประณามพวกเขาแล้วปฏิเสธที่จะให้ความอนุเคราะห์และช่วยเหลือพวกเขา กลับกันคนที่ไม่ตัดสินเขาได้ใช้ความเห็นใจโอบอุ้มคนทั้งหมด เขาไม่เคยถามว่าความเจ็บปวดของผู้มาขอรับความอนุเคราะห์มาจากไหน แม้มันจะเป็นการสร้างความเจ็บปวดให้ตัวเอง (self-inflicted) หรือไม่ก็ตาม เขาก็จะเห็นอกเห็นใจและให้ความช่วยเหลือ ซึ่งดาลริมเฟิลโต้แย้งความคิดของการเห็นอกเห็นใจ เช่นนี้โดยยกตัวอย่างกรณีการเห็นอกเห็นใจที่นำไปสู่ความรุนแรงต่าง ๆ และพุดจากมุมมองของแพทย์ว่าการรักษาทางการแพทย์ไม่ใช่เพียงการพิจารณาใคร่ครวญถึงความเจ็บปวดเฉพาะหน้าแบบเฉื่อย ๆ แต่ต้องพยายามทำให้มันน้อยลง ซึ่งโรคสมัยใหม่เกิดจากความพยายามทำลายตัวเองจำนวนมาก การจะรักษาได้ต้องรู้ว่าความเจ็บป่วยนั้นมาจากไหน และสิ่งนี้เกี่ยวข้องกับการระงับการตัดสิน (the retention of judgment) รวมถึงการตัดสินทางศีลธรรม เพื่อที่ว่าหากความทุกข์ยากมาจากวิถีชีวิตของพวกเขาเอง หมอก็มีหน้าที่ต้องบอก เช่น การที่ผู้หญิงที่ถูกใช้ความรุนแรงในครอบครัวจะแก้ปัญหาได้ต้องตระหนักถึงปัญหา ก่อน หลังจากนั้นต้องทำให้พวกเขากล้าหาญเพราะ “มันเป็นความจริงที่รับรู้กันทั่วไปในสลัมว่าไม่มีอะไรที่

ได้รับจากความพยายามของปัจเจกชน เพราะโลกถูกจัดการด้วยความอยุติธรรม และโลกซึ่งปราศจากการมีอยู่ของความกลัวหรือความหวัง มีเพียงห้วงขณะปัจจุบันที่เป็นความจริง คุณจึงเลือกทำสิ่งที่สนุกที่สุดหรืออย่างน้อยก็น่าเบื่อน้อยที่สุดเพื่อให้ผ่านห้วงขณะนั้นไป” ดาลริมเพิลเสนอว่าประสบการณ์สอนเขาว่า มันผิดและโหดร้ายที่จะเลื่อนการตัดสินใจ ซึ่งการไม่นำเอาการตัดสินใจใครมาซึ่งนำการกระทำอย่างดีที่สุดถือเป็นความเฉยชา อย่างแย่ที่สุดคือการหลอกลวง “เราจะทำอย่างไรให้คนหนึ่งเคารพคนอื่นในฐานะสมาชิกของเผ่าพันธุ์มนุษย์ ถ้าไม่มีใครสักคนนำเขาสู่มาตรฐานของการประพฤติหรือความซื่อสัตย์ คนจะเรียนรู้จากประสบการณ์ได้อย่างไรถ้าพวกเขาไม่ได้รับการบอกกล่าวว่าพวกเขาเปลี่ยนแปลงตัวเองได้อย่างไร”

บทที่ 2 “What Causes Crime?” ดาลริมเพิลเริ่มบทด้วยการตั้งข้อสังเกตว่าในรัฐสวัสดิการ ความเท่าเทียมไม่สามารถวัดได้ง่ายจากพฤติกรรมหรือการแต่งกาย ตัวอย่างเช่น นิวซีแลนด์ ซึ่งแม้มีมาตรฐานการครองชีพสูงสุด แต่กลับมีอัตราอาชญากรรมสูงติดอันดับโลก ข้อเท็จจริงนี้จึงท้าทายคำอธิบายอาชญากรรมแบบเสรีนิยมอย่างมีน้ำหนัก ในนิวซีแลนด์ฆาตกรกลายเป็นหัวข้อหรือเรื่องที่เป็นเสรีนิยมและได้รับความนิยมนมาก โดยดาลริมเพิลชี้ให้เห็นการเปลี่ยนแปลงความหมายของอาชญากรที่มีแนวโน้มไปสู่ความเลวร้ายของสังคมผ่านการยกเหตุการณ์ฆาตกรรมของคูร์กเลสเบียนที่ต้องการย้ายไปเรียนที่เดียวกัน แต่เมื่อแม่ของฝ่ายหนึ่งไม่อนุญาต ก็ถูกฆ่าโดยลูกสาวและคูร์ก โดยเหตุการณ์ครั้งนี้ได้ถูกนำมาสร้างภาพยนตร์และตีความหมายใหม่ จากเดิมในอดีตที่เหตุการณ์นี้ถูกประณามว่าเป็นการกระทำของปีศาจ กลับถูกตีความหมายใหม่ว่า สิ่งนี้ไม่ใช่การฆาตกรรมที่รุนแรงและไร้กฎหมาย แต่เป็นตามธรรมชาติอันเป็นผลลัพธ์ที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ของความปรารถนาที่ยิ่งใหญ่ ซึ่งถูกขัดขวางโดยอคติและความไร้ขันติธรรมของสังคม การวิพากษ์วิจารณ์และความผิดในยุคเริ่มแรกได้ปราศนาการไปอย่างสิ้นเชิง “ความน่าขนแข็งศีลธรรมในยุคของเราก็คือ การทุบตีหญิงบริสุทธิ์ด้วยก้อนอิฐไม่ใช่สิ่งที่ผิด แต่จะผิดหากมีใครสักคนประณามการกระทำนั้น” การตีความเช่นนี้เปลี่ยนเด็กสาวฆาตกรจากตัวแทนของปีศาจแห่งความเลวทรามให้พวกเธอกลายเป็นผู้ทุกข์ทนที่ยอมเสียสละเพื่อความเชื่อ ทศนคติสาธารณะชื่นชมพวกเธอโดยชี้ไปที่ความหวังและการกู้คืนศักดิ์ศรี และการสร้างชีวิตใหม่ ซึ่งดาลริมเพิลมองว่าหากการกดปราบความปรารถนาเป็นสาเหตุที่แท้จริงของอาชญากรรม อัตราอาชญากรรมก็ควรจะลดลงเมื่ออุปสรรคทางสังคมแทบไม่เหลือในโลกยุคใหม่ อีกทั้งกฎหมายที่จำกัดความปรารถนาก็ถูกโลดโผน แต่อัตราอาชญากรรมกลับไม่ลดลงเลย ซึ่งดาลริมเพิลได้ข้อสรุปไปในทางตรงข้ามว่า ความเป็นกลางทางศีลธรรมเช่นนี้ได้เสนอทางออกล่วงหน้าให้กับคนที่มีแนวโน้มจะกระทำตามแรงปรารถนาซึ่งนำไปสู่การก่ออาชญากรรม ถ้าความรู้สึกผิดและความไม่รู้ถูกทำให้เกิดความสับสนได้ง่าย ก็ยากที่จะแยกความแตกต่างทั้งทางทฤษฎีและในการปฏิบัติว่าอะไรคือจุดหมายของการควบคุมตนเอง อาชญากรเรียนรู้ที่จะมองว่าอาชญากรรมที่พวกเขาทำขึ้นไม่ใช่ผลจากการตัดสินใจของตนเอง แต่เกิดจากแรงผลักดันนามธรรมและปัจจัยที่อยู่นอกเหนือการควบคุมทางกายภาพ

บทที่ 3 “How Criminologists Foster Crime” ในบทนี้ ดาลริมเพิลเสนอว่า การโฆษณาชวนเชื่อเกี่ยวกับแนวคิดความเท่าเทียมที่พยายามจัดอคติต่อความเป็น “คนอื่น” กลายเป็นการทำให้อาชญากรรมดูเป็นเรื่องปกติ โดยปัญญาชนมีบทบาทเป็นกลไกสำคัญในการสร้างและเผยแพร่ความรู้นี้ เช่น นักวิชาการกลุ่มหนึ่งได้เสนอข้อโต้แย้งสองประการ เพื่อชี้ว่าอาชญากรรมมีความปกติในเชิงศีลธรรมและสถิติ อีกทั้งยังวิจารณ์ความยุติธรรมในระบบยุติธรรมที่ไม่ชอบธรรม ดังนี้ (1) พวกเขาอ้างว่า เมื่อเราทุกคนล้วนมีส่วนเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมและเป็นผู้มีความผิด เมื่อนั้นทุกคนจึงเป็นผู้บริสุทธิ์ (2) ข้อโต้แย้งนี้ได้รับแรงบันดาลใจจากแนวคิดมาร์กซิสต์ ซึ่งเห็นว่ากฎหมายไม่ได้มีเนื้อหาทางศีลธรรม แต่เป็นเพียงเครื่องมือที่สะท้อนอำนาจของกลุ่มผลประโยชน์เฉพาะกลุ่ม กฎหมายจึงเป็นเพียงอำนาจดิบที่ไม่มีคุณค่าเชิงศีลธรรมอย่างแท้จริง แต่สิ่งที่เป็นศีลธรรมจริง ๆ ในกรณีนี้คือ ผู้ที่ต้องไปขึ้นศาลหรือถูกจำคุกมักเป็นเหยื่อของโอกาสและที่เลวร้ายที่สุดคือเป็นเหยื่อของอคติที่มีต่อคนธรรมดา คนที่ไม่ได้รับการยอมรับ หรือผู้ที่ถูกมองว่าเป็น “คนอื่น” หรือ “คนนอก” เมื่อแนวคิดเช่นนี้ถูกถ่ายทอดจากสถาบันการศึกษาสู่สาธารณชนในวงกว้าง ความคิดแบบนี้จากอาชญาวิทยานี้อาจกลายเป็นเหตุผลที่สนับสนุนความชอบธรรมของการกระทำผิดได้ นอกจากนี้ ทฤษฎีทางชีววิทยาล่าสุดชี้ให้เห็นว่าอาชญากรช่วยตัวเองไม่ได้ เนื่องจากพฤติกรรมเหล่านี้ถูกกำหนดโดยพันธุกรรม การทำงานของกระแสประสาทและสมอง ดาลริมเพิลแย้งว่าความคิดเช่นนี้อธิบายการเพิ่มขึ้นของจำนวนอาชญากรในอังกฤษไม่ได้ นอกจากนี้ ความเชื่อที่ผิดพลาดนี้ยังนำไปสู่แนวคิดที่ว่าคุกเป็นสถาบันการรักษาคำสำคัญที่สุด โดยเน้นว่าอาชญากรเกิดจากความผิดปกติทางจิตวิทยา เสียขังมากของนักทฤษฎีด้านอาชญาวิทยาจึงเสนอแนวคิดที่ช่วยให้อาชญากรพ้นผิด และอาชญากรก็ใช้ประโยชน์จากทฤษฎีเหล่านี้อย่างเต็มที่ ด้วยความปรารถนาที่จะมองตัวเองในฐานะ “เหยื่อ” มากกว่าผู้ที่ทำให้ผู้อื่นตกเป็นเหยื่อ นอกจากนี้ เมื่อนักอาชญาวิทยาและนักสังคมวิทยาอธิบายอาชญากรรมว่าเป็นผลจากความยากจนเพียงอย่างเดียวไม่ได้ พวกเขาก็เริ่มมองอาชญากรรมว่าเป็นการประท้วงทางการเมืองต่อการกระจายทรัพยากรที่ไม่เป็นธรรม โดยถือว่าอาชญากรรมเป็นรูปแบบใหม่ของการจัดสรรภาษีจากด้านล่าง และเมื่อผู้หญิงกระทำผิด ควรมองว่ามันเป็นการเฉลิมฉลองการได้รับอิสรภาพจากการควบคุมของผู้ชาย พร้อมกับกล่าวโทษว่า “การขาดความอดทนต่อศีลธรรม เท่ากับการขาดความอดทนต่อความไม่เท่าเทียม”

ในบทที่ 4 “Policemen in Wonderland” และบทที่ 5 “Zero Intolerance” ดาลริมเพิลขยายการวิพากษ์วิจารณ์มุมมองเกี่ยวกับอาชญากรรม การบังคับใช้กฎหมาย และทัศนคติที่มีต่อชนชั้นล่างของนักวิชาการเสรีนิยมเหล่านี้ไปสู่ภาคปฏิบัติ โดยเฉพาะผลกระทบต่อการทำงานของตำรวจ เขาชี้ว่ามุมมองแบบเสรีนิยมที่ส่งเสริมการยอมรับอาชญากรรมและสนับสนุนการผ่อนปรนในการบังคับใช้กฎหมาย บั่นทอนอำนาจของตำรวจและก่อให้เกิดการล่มสลายของระเบียบสังคม โดยเฉพาะนโยบายอดทนจนถึงที่สุด (Zero Intolerance) ต่ออาชญากรรมซึ่งมักถูกตีความหรือนำไปปฏิบัติในทางที่ผิด แม้ว่าเจตนาคือการ

สร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย แต่ดาลิมเพิลเห็นว่าความอดทนที่มากเกินไปอาจนำไปสู่การไม่ดำเนินการใด ๆ และความล้มเหลวในการแก้ไขสาเหตุหลักของอาชญากรรม รวมทั้งทำให้ตำรวจรู้สึกปราศจากอำนาจเนื่องจากแรงกดดันทางสังคมและอุปสรรคจากระเบียบราชการ การคาดหวังให้เจ้าหน้าที่ยอมทนต่อการละเมิดเล็ก ๆ น้อย ๆ อาจส่งผลให้ขาดความรับผิดชอบต่อผู้กระทำผิดและทำให้พฤติกรรมทางอาญาเลวร้ายลง ซึ่งสภาพความล้มเหลวของระบบยุติธรรมนี้ส่งผลกระทบต่อชนชั้นล่างโดยตรง เพราะในขณะที่ชนชั้นสูงหลีกเลี่ยงผลที่ตามมาของอาชญากรรมได้ด้วยทรัพยากรที่มากกว่า ชนชั้นล่างกลับต้องทนทุกข์กับผลที่ตามมาจากกิจกรรมทางอาญาที่ไม่ได้รับการตรวจสอบควบคุมในชุมชนของตน ด้วยเหตุนี้ ความอ่อนปรนของสังคมต่ออาชญากรรมและการขาดความเข้มงวดทางศีลธรรมไม่เพียงแต่จะปกป้องผู้เปราะบางไม่ได้ แต่ยังทำให้สภาพที่นำไปสู่ความทุกข์ทรมานของชนชั้นล่างคงอยู่ต่อไปด้วย

ในบทสุดท้าย “Seeing Is Not Believing” ดาลิมเพิลแสดงจุดยืนต่อการปฏิเสธความจริงอันเลวร้ายของปัญญาชนอังกฤษที่เกิดขึ้นในสังคม เขาเล่าว่ามีครั้งหนึ่งที่ความคิดเชิงวิพากษ์ต่อระบบที่เป็นอยู่ของเขาถูกวิจารณ์ว่าไม่สามารถเข้าใจธรรมชาติและวัฒนธรรมของชนชั้นแรงงานได้ ดาลิมเพิลจึงแย้งว่าการที่จะทะลุผ่านสามแง่มุมที่สำคัญในชีวิตของอังกฤษยุคใหม่ ได้แก่ ความรุนแรง ความหยาบช้ำ และความล้มเหลวด้านการศึกษา ต้องอาศัยความพยายามและความสามารถทางจิตใจอย่างมาก เขายังพยายามวิเคราะห์หลักเกณฑ์ทางจิตใจที่ปัญญาชนเสรีนิยมใช้ในการบิดเบือนความจริงทั้งในชีวิตของตนเองและผู้อื่นไว้ดังนี้ (1) พวกเขาปฏิเสธความเป็นจริงอย่างเต็มที่จนกว่าจะมีหลักฐานที่หนักแน่นพอที่จะทำให้การปฏิเสธนั้นไม่มีน้ำหนัก เช่น ความล้มเหลวด้านการศึกษา (2) พวกเขามีแนวโน้มที่จะเปรียบเทียบในเชิงประวัติศาสตร์ โดยยอมรับว่าความรุนแรงและความหยาบช้ำเป็นสิ่งที่อยู่ในชีวิตของอังกฤษยุคใหม่

แต่กลับมองว่าเป็นสิ่งที่มีมาอย่างยาวนานและยากที่จะเพิ่มขึ้น โดยไม่ทำการเปรียบเทียบกับช่วงเวลา 30 ปีที่ผ่านมา ซึ่งส่งผลให้เกิดทัศนคติที่น่าพอใจต่อปรากฏการณ์ทางสังคมที่ขัดแย้งกับความเป็นจริง (3) เมื่อข้อเท็จจริงได้รับการยอมรับในที่สุด ภายใต้แรงกดดันจากการรวบรวมหลักฐาน ความสำคัญทางศีลธรรมของพวกเขาจะถูกปฏิเสธหรือถูกตีความในทางที่ผิด เช่น ความรุนแรงในปริมาณใด ๆ จะถูกอธิบายอย่างต่อเนื่องว่าเป็น “ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง” ของสังคมทุนนิยม

ดาลิมเพิลเสนอว่า ทางออกจากปัญหาเหล่านี้ต้องแก้ที่การเปลี่ยนค่านิยมทางวัฒนธรรมและการเลือกส่วนบุคคลที่ไร้ประสิทธิภาพ มากกว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจล้วน ๆ โดยหาสมดุลระหว่างแนวคิดที่ปัญญาชนเสรีนิยมสนับสนุนกับผลการปฏิบัติจริง โดยเฉพาะแนวทางการพัฒนาสังคมในช่วงสี่ทศวรรษที่ผ่านมาที่ทำให้สังคมท่วมท้นไปด้วยความยุติธรรมที่ไม่มีสิ่งใดควรค่าแก่การรักษาไว้ ดังนั้น หากชีวิตครอบครัวให้ผลตอบแทนที่น้อยกว่าความสุข พวกเขาจึงเรียกร้องให้ทำลายสถาบันครอบครัว เพื่อตัดขาดจากการประณามทางกฎหมายและหันไปสู่การหย่าร้าง โดยมองว่าการแต่งงานไม่มีความหมายขณะเดียวกัน องค์ประกอบสำคัญและผลจากการปลดปล่อยทางเพศกลับนำไปสู่การแพร่กระจายของความรุนแรงที่เกิดจากความไม่มั่นคงทางเพศและจำนวนเด็กที่ถูกทิ้งเพิ่มมากขึ้น มนุษย์กลายเป็นผู้ทรง

ตัวและรอดตัวอย่างไม่เคยเป็นมาก่อนจากการแสวงหาความพึงพอใจทางการเงิน และหากอาชญากรรมกลายเป็นปัญหา ก็เพราะความอยุติธรรมทางสังคมผลักดันให้ผู้คนต้องก่ออาชญากรรม พวกเขาจึงเชื่อว่าการลงโทษทำให้เกิดความยุติธรรมสองมาตรฐานมากขึ้น ทำให้เหยื่อที่แท้จริงต้องตกเป็นเหยื่อ พวกเขาสงสัยว่าสังคมที่อยุติธรรมมีสิทธิใดบ้างในการกำหนดความยุติธรรม โดยเห็นว่าความเอาใจใส่และความเข้าใจคือสิ่งที่ควรมอบให้กับอาชญากรรมมากกว่า

สำหรับผู้วิจารณ์ แม้แต่ละบทความในหนังสือเล่มนี้จะเขียนขึ้นในช่วงปลายพุทธศตวรรษ 2530 ถึงต้นพุทธศตวรรษ 2540 หรือเป็นเวลาากว่าสองทศวรรษมาแล้ว แต่ ศ.ดร.สมบัติ จันทรวงศ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านปรัชญาการเมืองและผู้นำบุกเบิกการสอนวิชาปรัชญาการเมืองและความคิดทางการเมืองในประเทศไทย รวมทั้งเป็นผู้อยู่เบื้องหลังและส่งเสริมอิทธิพลทางความคิดอย่างสำคัญต่อโครงการวิจัยเกี่ยวกับพลเมืองและระบบสังคมการเมืองไทยในอุดมคติหลายโครงการ¹ ได้ใช้หนังสือเล่มนี้เป็นเอกสารตำราประกอบการสอนวิชาสัมมนาปรัชญาและทฤษฎีการเมืองระดับปริญญาโท-เอกที่คณะรัฐศาสตร์ ธรรมศาสตร์ต่อเนื่องกันมา กว่าทศวรรษ (พ.ศ. 2558 -2567) ซึ่งหนังสือเล่มนี้อาจสามารถสะท้อนให้เห็นรากฐานทางความคิดที่เป็น “โลกทัศน์” ของปัญญาชนไทยกลุ่มหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดตัวแบบพลเมืองและระบบสังคมการเมืองไทยในอุดมคติได้ ดังนั้น จึงมีคุณค่าควรแก่การทำทำความเข้าใจ

ความน่าสนใจของหนังสือเล่มนี้ คือ จุดยืนที่มองแนวคิดรัฐสวัสดิการค่อนข้างไปทางลบตามที่ ดาลริมเพิลเสนอไว้ในหนังสือเล่มนี้สอดคล้องกับมุมมองของนักปรัชญาฝ่ายอนุรักษนิยม เช่น เอ็ดมันด์ เบิร์ก (Edmund Burke) และฟรีดริช ฮาเย็ค (Friedrich Hayek) กล่าวคือ ทั้งเบิร์กและฮาเย็คมีมุมมองร่วมกันว่าลักษณะนิสัยส่วนบุคคลและความรับผิดชอบส่วนบุคคลมีความสำคัญต่อสวัสดิภาพของสังคม และการแทรกแซงด้วยระบบสวัสดิการที่มากเกินไปจะทำลายค่านิยมเหล่านี้ ดังที่ ดาลริมเพิลชี้ว่าการพึ่งพา ระบบสวัสดิการกัดกร่อนความรู้สึกในอำนาจของบุคคลในฐานะองค์กระทำ ซึ่งพ้องกับคำเตือนของเบิร์กเกี่ยวกับผลที่ตามมาของการใช้อำนาจเกินขอบเขตของรัฐบาลและการกัดเซาะค่านิยมของสังคม ดังที่เบิร์กได้แสดงทัศนะต่อต้านการปฏิรูปสังคมอย่างรวดเร็ว ไว้ในหนังสือวิพากษ์วิจารณ์การปฏิวัติฝรั่งเศสเรื่อง “Reflections on the Revolution in France” (1790) รากทางความคิดของหนังสือเล่มนี้คือ ความคลางแคลงใจต่อการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ ซึ่งเบิร์กเห็นว่าการปฏิรูปการเมืองครั้งใหญ่จะทำลายโครงสร้างของสังคม และมีศักยภาพที่จะนำไปสู่ความโกลาหลและการกดขี่ข่มเหงได้ ส่งผลให้เบิร์กมีท่าที

¹ อาทิ โครงการวิกฤตความแตกแยกของธรรมวิทยาแห่งพลเมือง: การศึกษาคำประกาศธรรมของประกาศกร่วมสมัย (The crisis of competing civic religions: a study of contemporary prophets and their teachings) โดยได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (2556) และชุดโครงการวิจัย “จากมวลชนปฎิวัติสู่มวลชนประชาธิปไตยกับพระมหากษัตริย์: การศึกษาพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชในกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย” โดยได้รับทุนสนับสนุนจากสถาบันพระปกเกล้า (2563) (สุภมิตร ปิติพัฒน์, 2563).

ปกป้องคุณค่าของสถาบัน ประเพณี และบรรทัดฐานทางสังคมที่สืบทอดส่งสมมาจากอดีต ซึ่งเขาเชื่อว่าจะช่วยให้สังคมเกิดเสถียรภาพและความต่อเนื่อง โดยเบิร์ตเน้นย้ำถึงความสำคัญของความรับผิดชอบส่วนบุคคลและการเคารพผู้มีอำนาจในการรักษาสังคมให้มีระเบียบเรียบร้อย ซึ่งแนวคิดเหล่านี้มีอิทธิพลอย่างยาวนานต่อความคิดอนุรักษนิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของวิธีการพิจารณาบทบาทของรัฐบาล การปฏิรูปสังคม และความรับผิดชอบต่อส่วนบุคคล ซึ่งทัศนะของเบิร์ตในงานเขียนเหล่านี้สร้างรากฐานสำคัญของปรัชญาอนุรักษนิยมใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับความระมัดระวังต่อผลที่คาดไม่ถึงของการปฏิรูปที่รุนแรง

ขณะที่การวิจารณ์ของดอลิมเพิลว่ารัฐสวัสดิการเป็นการสร้างวัฒนธรรมแห่งการพึ่งพา เนื่องจากการสนับสนุนจากการจัดสวัสดิการที่มากเกินไปจะทำให้ชนชั้นล่างขาดความรับผิดชอบต่อส่วนบุคคล ก็สอดคล้องกับแนวคิดของฮาเย็ค ผู้วิพากษ์วิจารณ์การขยายตัวของลัทธิสังคมนิยมและแนวคิดรัฐสวัสดิการอย่างเข้มข้นไว้ในหนังสือ *The Road to Serfdom* (1944) โดยฮาเย็คชี้ว่าการแทรกแซงเศรษฐกิจของรัฐบาลจะนำไปสู่การกัดเซาะเสรีภาพส่วนบุคคลและการเพิ่มขึ้นของอำนาจนิยม เนื่องจากการแทรกแซงของรัฐที่เพิ่มมากขึ้นในระบบเศรษฐกิจจำเป็นต้องมีการวางแผนจากส่วนกลาง ซึ่งขัดขวางทางเลือกของแต่ละบุคคลและความเป็นธรรมชาติของตลาด ระบบสวัสดิการจึงบิดเบือนแรงจูงใจและกักขังผู้คนให้ตกอยู่ในความยากจนโดยขัดขวางการพึ่งพาตนเอง ซึ่งต่อมาเขาได้พัฒนาแนวคิดว่าด้วย “ระเบียบตามธรรมชาติ” (spontaneous order) และเสนอไว้ในงานศึกษาเรื่อง *The Constitution of Liberty* (1960) และ *Law, Legislation and Liberty* (1973 - 1979) ว่าบุคคลต่าง ๆ จะเจริญรุ่งเรืองได้โดยไม่ต้องมีการควบคุมของรัฐที่เข้มงวด ระเบียบและระบบทางสังคมที่ซับซ้อนและมีประสิทธิภาพไม่ได้เกิดจากการวางแผนรวมศูนย์จากส่วนกลางหรือการควบคุมจากเบื้องบน แต่มาจากปฏิสัมพันธ์โดยสมัครใจของปัจเจก ซึ่งถูกชี้นำโดยผลประโยชน์ส่วนบุคคล โดยในงานชิ้นหลังฮาเย็ควิพากษ์วิจารณ์แนวคิดเรื่องความยุติธรรมทางสังคมที่มักเกี่ยวข้องกับรัฐสวัสดิการไว้ว่าเป็นเพียงภาพลวงตาเนื่องจากนำไปสู่การแทรกแซงทางเศรษฐกิจและสังคมของรัฐอย่างต่อเนื่อง (Hayek, 1982; เอมอนน์ บัตเลอร์, 2564)

ในทางตรงกันข้าม การวิพากษ์รัฐสวัสดิการของดอลิมเพิลที่ว่า สาเหตุหลักของความยากจนเกิดจากความรับผิดชอบต่อส่วนบุคคล และการเสื่อมถอยทางศีลธรรมในชนชั้นล่าง แตกต่างอย่างมากจากกรอบจริยธรรมของนักปรัชญาอย่างจอห์น สจวร์ต มิลล์ (John Stuart Mill) และจอห์น รอลส์ (John Rawls) ซึ่งเน้นบทบาทของโครงสร้างทางสังคมและการร่วมมือกันเพื่อลดความไม่เท่าเทียมและยกระดับคุณภาพชีวิตโดยรวม โดยมิลล์ได้เสนอหลักการ “ความสุขสูงสุดสำหรับคนจำนวนมากที่สุด” หรือหลักประโยชน์นิยมไว้ในหนังสือของเขาที่ชื่อว่า *Utilitarianism* (1863) ซึ่งสะท้อนว่ามิลล์น่าจะสนับสนุนการปฏิรูปเชิงโครงสร้าง เช่น ระบบการศึกษา ระบบสวัสดิการ และการลดความเหลื่อมล้ำ เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของสังคมและช่วยให้ผู้คนหลุดพ้นจากความยากจนผ่านความร่วมมือทางสังคม ขณะที่ดอลิมเพิลกลับเน้นที่ศีลธรรมอนุรักษนิยม ซึ่งให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อส่วนบุคคลและวิพากษ์

กนกวรรณ เปี่ยมสุวรรณศิริ

การพึ่งพาการแทรกแซงของรัฐ แม้ทั้งคู่จะกังวลเกี่ยวกับสวัสดิภาพของสังคม แต่แนวทางแก้ปัญหาต่างกัน อย่างชัดเจน มิลล์มองว่าการปฏิรูปโครงสร้างเป็นวิธีสำคัญในการแก้ปัญหา ขณะที่ดาลริมเพิลเชื่อว่า ความล้มเหลวทางศีลธรรมและวัฒนธรรมเป็นอุปสรรคหลักมากกว่าการขาดการปฏิรูป (Mill, 1863; เนื่องน้อย บุญยเนตร, 2539)

เช่นเดียวกับที่รอลส์ให้ความสำคัญกับความยุติธรรมในฐานะคุณธรรมหลักของการจัดระเบียบสังคม เขาได้เสนอ “หลักความแตกต่าง” (difference principle) ในหนังสือ A Theory of Justice (1971) ซึ่งระบุว่าความไม่เท่าเทียมกันทางสังคมและเศรษฐกิจจะถือว่าสมเหตุสมผลได้ก็ต่อเมื่อข้อประโยชน์แก่ผู้ที่ด้อยโอกาสที่สุดในสังคม ดังนั้น รอลส์จึงมีแนวโน้มที่จะสนับสนุนรัฐสวัสดิการที่มุ่งรับรองระดับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นพื้นฐานแก่พลเมืองทุกคน ตามแนวคิดของเขา สถาบันต่าง ๆ ควรมุ่งสร้างความเท่าเทียมกันทางโอกาส และต้องคำนึงถึงการสนับสนุนผู้ด้อยโอกาสให้สามารถดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีได้ (Rawls, 1971; เนื่องน้อย บุญยเนตร, 2539)

ข้อน่าเสียดายบางอย่างเกี่ยวกับหนังสือเล่มนี้คือ ข้อจำกัดของด้านหลักฐานเชิงประจักษ์ของผู้เขียน ผู้วิจารณ์พบว่าในหนังสือเล่มนี้ดาลริมเพิลได้ให้ภาพกว้างของปัญหาที่ตามมาจากการดำเนินตามแนวทางรัฐสวัสดิการของอังกฤษเป็นหลัก โดยพยายามเสนอภาพลวงตาที่อยู่ภายใต้รัฐสวัสดิการที่สวゆる ในอังกฤษ ซึ่งการที่สังคมจัดหาหรือตอบสนองปัจจัยสี่ให้พลเมืองกลายเป็นความสัมพันธ์เชิงหน้าที่และสิทธิที่พึงได้ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจารณ์คิดว่าความเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่แตกต่างกันในแต่ละรัฐส่งผลสำคัญต่อคุณภาพของรัฐสวัสดิการ เช่น หากเราใช้ประเทศที่มีพัฒนาทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนผ่านสู่ประชาธิปไตยในคลื่นลูกที่สาม ซึ่งเปลี่ยนผ่านช้ากว่าอังกฤษอย่างเกาหลีใต้ ซึ่งเป็นชาติที่มีการกดขี่แรงงานอย่างกว้างขวางและรุนแรงเพื่อเร่งอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ในประเทศเหล่านี้ แม้รัฐสวัสดิการจะมีแง่มุมที่เลวร้ายตามที่ดาลริมเพิลได้เสนอ หรือเหตุผลของผู้เขียนอาจถูกดาลริมเพิลจัดเข้าอยู่ในกลุ่มของนักเสรีนิยมใหม่ที่สร้างภาพลวงตาและให้เหตุผลผิด ๆ เพื่อสนับสนุนรัฐสวัสดิการโดยอ้างใช้เหตุผลจากความรุนแรงเชิงโครงสร้างของระบบทุนนิยม แต่ก็เป็นความจริงเช่นกันที่รัฐสวัสดิการเป็นอุดมการณ์และความใฝ่ฝันของชนชั้นล่างจำนวนมากถึงสังคมที่ดีกว่า

ดังที่หนังสือไม่ขีดก้านเดียว เปลี่ยนสังคมเกาหลี: อัตชีวประวัติ ชุน แท-อิล (2552) เสนอกรณีของชุน แท-อิล (1948 - 1970) บุตรของกรรมกรชื่อมินจุง ซึ่งมีพื้นฐานชีวิตยากจนมาตั้งแต่เกิด เขาได้พยายามดิ้นรนเอาชีวิตรอดหลายครั้ง ด้วยความพยายามอย่างหนักที่จะปลดปล่อยตนเองออกจากวัฏจักรความยากจนชนิดไม่มีข่าวกินสามวันเป็นเรื่องปกติ แต่ละบทค่อย ๆ พาเราทะลุผ่านเนื้อตัวมอมแมมเข้าไปสู่ “โลกทัศน์” ของเด็กหนุ่มคนนี้ จนถึงวันที่เขาเลือกหนทางสุดท้ายคือการเผาตนเองประท้วงด้วยวัยเพียง 22 ปี คำพูดสามนาที่สุดท้ายขณะถูกไฟครอกคือ “ทำตามกฎหมายแรงงาน” “ขอให้วันอาทิตย์เป็นวันหยุดพักผ่อน” “อย่ากดขี่แรงงาน” “พวกเราไม่ใช่เครื่องจักร” (โช ยอง-เร, 2552) ซึ่งผู้วิจารณ์เห็นว่านอกจากการ

วิพากษ์วิจารณ์ลัทธิสังคมนิยมในหลายประเด็นของดาลิมเพิลที่มีเหตุผลและตัวอย่างสนับสนุนอย่าง ยอดเยี่ยม ในบางสังคม หรือในอีกด้านหนึ่งของโลกในช่วงเวลาเดียวกัน โลกทัศน์ของนักต่อสู้กลุ่มอื่น ๆ เช่น ขบวนการแรงงานเกาหลีใต้ที่เรียกร้องสิทธิความเท่าเทียมก็เป็นค่านิยมหรือโลกทัศน์ของชนชั้นล่างอีกแบบ หนึ่งในอีกบริบทสังคมหนึ่งที่ไม่ควรมองข้าม

นอกจากนี้ หากพิจารณาตัวอย่างประเทศไทยที่แนวคิดรัฐสวัสดิการไม่เข้มแข็ง จะพบว่า ปัญญาชนกลุ่มหนึ่ง ได้ช่วยใช้การเปลี่ยนค่านิยมทางวัฒนธรรมของคนในสังคมเกี่ยวกับปัญหา ความยากจนซึ่งเป็นสิ่งที่ดาลิมเพิลเสนอว่าเป็นวิธีแก้ปัญหาคความยากจนมาเป็นเครื่องมือทางการเมือง โดยเฉพาะปัญญาชนอนุรักษ์นิยม - เสรีนิยมที่ขยับขยายมาพูดถึง “รัฐสวัสดิการ” เข้มขันขึ้นในรอบสอง ทศวรรษที่ผ่านมา ในฐานะปฏิกิริยาตอบโต้ต่อกระแสสูงของความนิยมรัฐบาล/พรรค “ทักษิณ ชินวัตร” (พ.ศ. 2544 - 2549) ที่ใช้นโยบายสวัสดิการแบบประชานิยมเพื่อสร้างความนิยม อย่างไรก็ตาม คุณเหมือนผล ของความพยายามตอบโต้นี้จะนำไปสู่ผลลัพธ์รูปธรรมในทิศทางตรงกันข้าม เพราะแม้แต่รัฐบาลเผด็จ การทหารที่นำโดยประยุทธ์ จันทร์โอชาซึ่งปัญญาชนอนุรักษ์นิยม - เสรีนิยมสนับสนุนก็ยังคงหันมาพูด เรื่องสวัสดิการและรัฐสวัสดิการมากขึ้น เห็นได้ชัดเจนจากการดำเนินโครงการประชารัฐและการเปิดให้ ลงทะเบียนคนจนหลายระลอก กระทั่งประนีประนอมกลายเป็นมรดกสืบทอดกลับมาเป็นนโยบายของ รัฐบาลที่นำโดยแพทองธาร ชินวัตร ทายาททางการเมืองของทักษิณอีกครั้งเสมือนเล่าเก่าในขวดใหม่ ซึ่งหากพิจารณาจากมุมมองการแผ่ขยายของลัทธิเสรีนิยมใหม่ (Neoliberalism) อาจมองได้ว่าการถกเถียง และผลักดันรัฐสวัสดิการในสังคมไทยเป็นเพียงอีกรูปแบบหนึ่งของการหันหลังให้สังคมนิยม โดยช่วยใช้ แนวคิด “รัฐสวัสดิการ” ผ่านชื่อโครงการที่มีอคติความเป็นชาติว่า “ประชารัฐ” เป็นฉากหน้าเพื่อเดินหน้า โครงการสะสมความมั่งคั่งตามแนวทางเสรีนิยมใหม่ต่อไป ดังที่เสกสรรค์ ประเสริฐกุล (2560) วิเคราะห์ แนวคิดประชารัฐที่ริเริ่มในสมัยรัฐบาลประยุทธ์ว่าเป็นแผนใหญ่ (master plan) ของความพยายามของกลุ่ม อนุรักษ์นิยมที่จะฟื้นฟูรัฐราชการขึ้นมาอีกครั้ง ภายใต้การขยายความร่วมมือกับทุนต่างชาติ เนื่องจาก “นโยบายหรือกลไกประชารัฐไม่ได้ถูกออกแบบมาเพื่อการเติบโตของจีดีพีเท่านั้น แต่มีเป้าหมายลดความ เหลือมั่งงำและกระจายรายได้ไปพร้อมกันด้วย ตามนโยบายประชารัฐ รัฐราชการเสนอตัวเป็นแกนนำ ประสานความร่วมมือระหว่างทุนใหญ่กับธุรกิจรายย่อย หรือแม้แต่เกษตรกรในท้องถิ่นต่าง ๆ โดยมี เครือข่ายภาคประชาสังคมเป็นภาคีขับเคลื่อนด้วย ด้วยเหตุนี้ นโยบายประชารัฐจึงมีนัยทางการเมือง สูงมาก เพราะเป็นการจับมือกันระหว่างภาครัฐกับภาคประชาสังคมและภาคธุรกิจเอกชน เคลื่อนไหวลงสู่ มวลชนระดับฐานราก ซึ่งทับซ้อนกับฐานเสียงของนักการเมือง ถ้าเรื่องนี้ทำสำเร็จก็อาจจะส่งผลให้การเมือง ภาคตัวแทนกลายเป็นโมฆะได้” (เสกสรรค์ ประเสริฐกุล, 2560) เสกสรรค์เตือนว่าแท้จริงแล้ว เรา (ที่ไม่ใช่ ชนชั้นนำทางเศรษฐกิจ) อาจกำลังอยู่ในสถานะที่สู้กับชนชั้นนำทางเศรษฐกิจหรือคนร่ำรวยกำลัง “รวมหัว กัน” ตัดสวัสดิการสังคม และปิดความรับผิดชอบชีวิตประชาชนที่รัฐมีมาให้เราับภาระกันเอง นอกจากนี้ ยิ่งรัฐบาลโฆษณาโครงการตามแนวทางรัฐสวัสดิการมากเท่าไร อีกด้านกลับพยายามเปิดเขตเศรษฐกิจ

กนกวรรณ เปี่ยมสุวรรณศิริ

พิเศษ และจัดซื้ออาวุธเข้ากองทัพเป็นว่าเล่น สิ่งเหล่านี้ตอกย้ำว่า การได้มาซึ่งการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างทางสังคมขนาดใหญ่ โดยเฉพาะการสร้างรัฐสวัสดิการซึ่งเป็นเป้าหมายร่วมกันของภาคประชาชนในประเทศไทยจะไม่มีทางเกิดขึ้นได้จากการประท้วงของอภิสิทธิ์ชน แต่ต้องมาจากการต่อสู้เรียกร้องอย่างต่อเนื่องและเข้มข้นของภาคประชาชนเท่านั้น (แก๊งกิจ กิติเรียงลาภ, 2551)

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- แก๊งกิจ กิติเรียงลาภ. (2551). ทำไมเราต้องสร้าง 'รัฐสวัสดิการ' ในสังคมไทย?: ความเห็นเชิงวิพากษ์ต่อข้อเสนอเกี่ยวกับ 'การศึกษา' ของ วิโรจน์ ณ ระนอง. *ฟ้าเดียวกัน*, 6(1), 195-209.
- ไซ, ยอง-เร. (2552). *A Single Spark: The Biography of Chun Tae-il* [ไม้ขีดก้านเดียว เปลี่ยนสังคมเกาหลี: อดีตชีวิตวีรชน ชุน แท-อิล]. แปลโดย จรรยา ยิ้มประเสริฐ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิประชาธิปไตยเกาหลี.
- เดวิด ฮาร์วี. (2555). *A brief history of neoliberalism* [ประวัติศาสตร์ฉบับย่อของลัทธิเสรีนิยมใหม่]. แปลโดย ภัคดี วีระภาสพงษ์. กรุงเทพฯ: สวนเงินมีมา.
- เนืองน้อย บุญเนตร. (2539). *จริยศาสตร์ตะวันตก ค้านท์ มิลล์ ฮอบส์ รอลส์ ชาร์ทท์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภมิตร ปิติพัฒน์. (2563). *จุดเริ่มต้นสถาปนา "การปกครองประชาธิปไตย มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข"*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- สมบัติ จันทรวงศ์. (2556). *วิกฤตความแตกแยกของธรรมวิทยาแห่งพลเมือง: การศึกษาคำประกาศธรรมของประกาศกร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- สมบัติ จันทรวงศ์. (2567). "วิชา ร.630 สัมมนาปรัชญาการเมืองและทฤษฎีการเมือง". (เอกสารเค้าโครงรายวิชา ร.630 สัมมนาปรัชญาการเมืองและทฤษฎีการเมือง. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสกสรรค์ ประเสริฐกุล. (2560). *การเมืองไทย 2 ทางเลือก บททางเครื่อง - ผนังกำลังฝ่ายค้านสร้างสรรค์*. สำนักข่าวอิศรา. วันที่ค้นข้อมูล 10 ตุลาคม 2567, เข้าถึงได้จาก <https://www.isranews.org/isranews/57260-seksan-prasertkun.html>
- เอมอนน์ บัตเลอร์. (2564). *Friedrich Hayek: The Ideas and Influence of the Libertarian Economist* [ฟรีดริช ฮาเย็ก: ต้นธารความคิดเสรีภาพนิยมยุคใหม่]. แปลโดย พิเชิต ลิขิตกิจสมบูรณ์. กรุงเทพฯ: Bookscape.

ภาษาอังกฤษ

Dalrymple, T. (2001). *Life at the BOTTOM: The Worldview That Makes the Underclass*.

Chicago: Ivan R. Dee.

Hayek, F. A. Von. (1944). *The Road to Serfdom*. UK: Routledge Press.

Hayek, F. A. Von. (1960). *The Constitution of Liberty*. London: Routledge & Kegan Paul.

Hayek, F. A. Von. (1982). *Law, Legislation, and Liberty a New Statement of the Liberal Principles of Justice and Political Economy*. London: Routledge and Kegan Paul.

Mill, J. S. (1863). *Utilitarianism*. London: Parker, Son, and Bourn, West Strand.

Rawls, J. (1971). *A theory of justice*. Cambridge, Massachusetts: The Belknap Press of Harvard University Press.